
Andriyuk V.V. Correlation of public and private law: the dynamic aspect

In the article the author tries to focus on the problems of the correlation of public and private law in the context of their interaction. The author attempted to outline the boundaries of the problem field specified topics disaggregation which will help to identify the main areas of research issues the optimal ratio of public and private law in the national legal system.

One of the key objectives of legal reform in Ukraine at the present stage is to optimize the value of public and private law. The experience of reforming the legal system in Ukraine demonstrates the necessity of forming a coherent, organic, science-based concept of legal reforms that would ensure the necessary and sufficient mechanisms and the level of improvement of the legal system, including in the context of the establishment of adequate and effective mechanisms for convergence of public and private law.

Key words: public law, private law, legal dichotomy, legal dualism, legal convergence.

Книш В.В.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ ТА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ

УДК 342.95:355.5(477)

В сучасних умовах прихованої російської агресії проти України на Донбасі, окупації Росією АР Крим виникла потреба у реформуванні Збройних сил України. Це означає, що слід істотно переглянути правову, організаційну, матеріальну та фінансову основу функціонування збройних сил України в цілому та їх окремих підрозділів зокрема. При цьому, на наш погляд, провідна роль першочергово належить створенню оновленої правової бази у цій сфері.

На даний час основними нормативно-правовими актами у сфері захисту Вітчизни та військового обов'язку є ст. 65 Конституції України [1], Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» [2], Закон України «Про оборону України» [3], Закон України «Про альтернативну (невійськову) службу» [4], Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [5], Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [6], Воєнна доктрина України, затверджена

Указом Президента України від 02.09.2015 р. [7] та ціла низка підзаконних нормативно-правових актів.

Вважаємо, що наявність значної кількості нормативно-правових актів у сфері захисту Вітчизни та військового обов'язку ускладнює правове регулювання у цій сфері, що обумовлює потребу його удосконалення. Це, у свою чергу, свідчить про актуальність та практичну значимість даної проблеми.

Однак, незважаючи на важливість вказаної проблематики, комплексних наукових досліджень, які були б спрямовані на удосконалення та систематизацію військового законодавства України, на жаль не здійснювалось. Тому метою даної статті є визначення основних напрямів кодифікації законодавства України про захист вітчизни та військову службу.

На наш погляд, процес удосконалення правового регулювання у сфері захисту Вітчизни та військової служби слід розпочати з кодифікації законодавства у цій сфері. Тут можна виділити три можливі варіанти подальшої кодифікації законодавства України про захист Вітчизни та військову службу:

- 1) прийняття комплексного Закону України «Про захист Вітчизни та військову службу»;
- 2) прийняття Основ законодавства України про захист Вітчизни та військову службу;
- 3) розробка та прийняття Кодексу України про захист Вітчизни та військову службу.

На нашу думку, найдоцільнішим варіантом у цій сфері є обрання вищого рівня кодифікації законодавства у цій сфері – прийняття відповідного Кодексу. Вважаємо, що з позицій ст. 65 Конституції України, у якій закріплено, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України [1], його назву слід сформулювати як «Кодекс України про захист Вітчизни та військову службу». Це пояснюється тим, що первинним є обов'язок по захисту Вітчизни, а військова служба – основним засобом реалізації даного обов'язку.

На наш погляд, Кодекс України про захист Вітчизни та військову службу має включати наступні Розділи:

Розділ 1. Загальні положення. У ньому слід передбачити визначення основних термінів у сфері захисту Вітчизни та військового обов'язку. При цьому слід звернути увагу на формулювання таких понять, як: а) *загальні поняття у цій сфері* (захист Вітчизни, військовий обов'язок, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, мобілізація, мобілізаційна підготовка оборона України та ін.); б) *поняття, які стосуються статусу суб'єктів у цій сфері* (допризовники, призовники, військовослужбовці, військовозобов'язані, резервісти тощо); в) *поняття, які стосуються реалізації заходів захисту Вітчизни та виконання військового обов'язку* (зокрема, такі поняття, як воєнна політика України, воєнно-політична обстановка, воєнно-політичні відносини, оборонно-промисловий комплекс, сектор безпеки і оборони, сили безпеки, сили оборони, спроможності сил оборони, спроможності сил оборони, стратегічні комунікації); г) *поняття, які стосуються військових загроз та бойових дій* (воєнний конфлікт, збройний конфлікт, локальна війна, регіональна війна, воєнно-політичний виклик, воєнно-політичний ризик, загроза застосування воєнної сили і т. д.). Крім того, тут також доцільно передбачити мету і завдання правового регулювання у цій сфері, принципи правового регулювання захисту Вітчизни та виконання військового обов'язку.

Розділ 2. Управління у галузі захисту Вітчизни та виконання військового обов'язку. У даному Розділі слід передбачити систему органів загальної і спеціальної компетенції у цій сфері та їх повноваження. Якщо вести мову про органи загальної компетенції, то тут мова йде про визначення повноважень Верховної Ради України, Президента України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які опосередковано сприяють реалізації державної політики у сфері захисту Вітчизни та виконання військового обов'язку, місцевих державних адміністрацій та місцевих рад. Що ж стосується повноважень органів спеціальної компетенції, то мова йде про визначення повноважень Ради національної безпеки і оборони України, Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та інших органів спеціальної компетенції, які безпосередньо забезпечують реалізацію заходів по Захисту Вітчизни.

Розділ 3. Правовий статус суб'єктів у сфері захисту Вітчизни та військового обов'язку. У рамках даного Розділу доцільно систематизувати права і обов'язки допризовників, призовників, військовослужбовців, військовозобов'язаних, резервістів, а також іноземних громадян та осіб без громадянства, які можуть в окремих випадках залучатись до військової служби.

Розділ 4. Гарантії правового і соціального захисту суб'єктів у сфері захисту Вітчизни та військового обов'язку та членів їх сімей. Тут мова йде про встановлення та систематизацію особистих, економічних, соціально-побутових та інших гарантій для вищевказаних суб'єктів. При цьому пріоритетна роль має надаватись гарантіям, що стосуються оздоровлення та медичного обслуговування таких осіб, відповідних соціальних пільг та компенсацій. Окрему увагу слід також приділити питанню юридичних гарантій для суб'єктів, які раніше перебували у ворожому полоні.

Розділ 5. Організація допризовної підготовки. Приписка громадян України до призовних дільниць. У рамках даного Розділу слід систематизувати норми, які стосуються допризовної підготовки молоді на базі загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів, технікумів та коледжів. Крім того, тут також слід узагальнити норми щодо порядку приписки до призовних дільниць.

Розділ 6. Призов і прийняття на військову службу. Проходження військової служби. Тут слід передбачити питання віку перебування на військовій службі, строки військової служби, а також врегулювати особливості військової служби залежно від приналежності до складу військовослужбовців (рядового, сержантського, старшинського та офіцерського). Окрема увага має бути приділена питанням військової служби у військовому резерві та військовій службі за контрактом (з визначенням порядку укладення та умов контракту). Тут також слід деталізувати умови та порядок прийняття на військову службу іноземців та осіб без громадянства.

Розділ 7. Військовий облік суб'єктів у сфері захисту Вітчизни та військового обов'язку. Мова йде про загальні засади

військового обліку, особливості та порядок ведення загального і спеціального військового обліку, порядок прийняття на облік та зняття з військового обліку.

Розділ 8. Особливі умови проходження військової служби.

У даному Розділі доцільно систематизувати норми у сфері мобілізації та демобілізації суб'єктів у сфері захисту Вітчизни та військового обов'язку, передбачити питання залучення військовослужбовців до здійснення антитерористичної операції, до проведення спеціальних військових навчань. Окрему увагу доцільно також присвятити загальним засадам організації та проведення оборонних та наступальних операцій.

Розділ 9. Фінансове і матеріальне забезпечення захисту Вітчизни та військового обов'язку. Тут доцільно регламентувати загальні та спеціальні джерела фінансування заходів по забезпеченню обороноздатності держави, заходів по виконанню військового обов'язку, а також джерела фінансування особливих потреб суб'єктів у сфері захисту Вітчизни та військового обов'язку, які випливають з гарантій їх правового і соціального захисту.

Розділ 10. Контроль і нагляд за дотриманням законодавства України про захист Вітчизни та військовий обов'язок. Даний Розділ має бути присвячений визначенню кола суб'єктів контролю та нагляду у цій сфері, а також їх повноваженням. Крім того, доцільно звернути увагу на особливості здійснення загального контролю та нагляду за дотриманням законодавства України про захист Вітчизни та військовий обов'язок, які стосуються виконання таких обов'язків за звичайних умов (у мирний час) та спеціальних умов (у період мобілізації, проведення антитерористичної операції чи інших спецоперацій військового характеру).

Розділ 11. Юридична відповідальність у сфері захисту Вітчизни та виконання військового обов'язку. У даному Розділі слід передбачити перелік типових правопорушень у цій сфері, а також питання спеціальної дисциплінарної відповідальності суб'єктів захисту Вітчизни та виконання військового обов'язку. Що ж стосується інших видів юридичної відповідальності (кримінальної, адміністративно-правової), то тут слід обмежитись банкетними нормами.

Розділ 12. Міжнародне співробітництво у сфері захисту Вітчизни та виконання військового обов'язку. Даний Розділ

доцільно обмежити переліком основних напрямів міжнародного співробітництва у даній сфері, а також визначенням пов'язаних з ними заходів. Це пояснюється тим, що такі питання деталізуються міжнародними та міждержавними угодами у військовій сфері.

Таким чином, військове законодавство України з урахуванням сучасних загроз і викликів, які постали на даний час перед Українською Державою, потребує подальшого перегляду та систематизації норм в єдиному законодавчому акті. На наш погляд, оптимальною формою удосконалення чинного військового законодавства України є його кодифікація шляхом прийняття Кодексу України про захист Вітчизни та військову службу.

1. Конституція України від 28.06.1996 року з наступними змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 // ВВР України. – 1992. – № 27. – Ст. 385.
3. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 // ВВР України. – 1992. – № 9. – Ст. 106.
4. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991 // ВВР України. – 1992. – № 15. – Ст. 188.
5. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 // ВВР України. – 1993. – № 44. – Ст. 416.
6. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 // ВВР України. – 1992. – № 15. – Ст. 190.
7. Про нову редакцію Воєнної доктрини України: рішення Ради національної безпеки і оборони України, затверджене Указом Президента України від 02.09.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443>.

Книш В. В. Основні напрями кодифікації законодавства України про захист вітчизни та військову службу

В сучасних умовах прихованої російської агресії проти України на Донбасі, окупації Росією АР Крим виникла потреба у реформуванні Збройних сил України. Це означає, що слід істотно переглянути правову, організаційну, матеріальну та фінансову основу функціонування збройних сил України в цілому та їх окремих підрозділів зокрема. При цьому провідна роль першочергово належить створенню оновленої правової бази у цій сфері. На думку автора, основним способом вирішення даної проблеми є прийняття Кодексу України про захист Вітчизни та військову службу. Автор обґрунтовує структуру такого Кодексу, який має складатися з 12 розділів.

Ключові слова: захист вітчизни, військовий обов'язок, військова служба, правове регулювання військової служби, кодекс, кодифікація, Кодекс України про захист Вітчизни та військову службу.

Кныш В. В. Основные направления кодификации законодательства Украины о защите отечества и военной службе

В современных условиях скрытой российской агрессии против Украины в Донбассе, оккупации Россией АР Крым возникла потребность в реформировании Вооруженных сил Украины. Это означает, что следует существенно пересмотреть правовую, организационную, материальную и финансовую основу функционирования вооруженных сил Украины в целом и их отдельных подразделений в частности. При этом ведущая роль в первую очередь принадлежит созданию обновленной правовой базы в этой сфере. По мнению автора, основным способом решения данной проблемы является принятие Кодекса Украины о защите Отечества и военной службе. Автор обосновывает структуру такого Кодекса, который должен состоять из 12 разделов.

Ключевые слова: защита отечества, воинский долг, воинская служба, правовое регулирование военной службы, кодекс, кодификация, Кодекс Украины о защите Отечества и военной службе.

Knys V. V. The main directions of the codification of legislation of Ukraine on protection of the fatherland and military service

In modern conditions the latent Russian aggression against Ukraine in the Donbass, the Russian occupation of Crimea there is a need to reform the Armed Forces of Ukraine. This means that should substantially revise the legal, organizational, material and financial basis for the functioning of the Armed Forces of Ukraine in general and their individual units in particular. At the same time, in our opinion, the leading role in the first place belongs to the creation of an updated legal framework in this area.

In our view, the process of improving the legal regulation in the sphere of protection of Fatherland and military service should be started on the codification of legislation in this area. There are three possible options for the further codification of Ukrainian legislation on protection of Fatherland and military service: 1) adoption of a comprehensive Law of Ukraine «On Protection of Fatherland and military service»; 2) the adoption of the Principles of Ukrainian legislation on protection of Fatherland and military service; 3) development and adoption of the Code of Ukraine on protection of Fatherland and military service.

In our opinion, the most appropriate option in this area is the election of a higher level of codification of legislation in this area – the adoption of the relevant Code. We believe that from the standpoint of art. 65 of the Constitution, which stipulates that the defence of the Motherland, independence and territorial integrity of Ukraine, respect for its state symbols is the duty of citizens of Ukraine [1], its name should be formulated as «the Code of Ukraine on protection of Fatherland and military service.» This is due to the fact that a primary obligation is to defend the Fatherland, and military service – the main means of implementation of this obligation.

In our opinion, the Code of Ukraine on protection of Fatherland and military service should include the following sections: 1. General Provisions. 2. Management in the field of protection of the Fatherland and the performance of military duty. 3. The legal status of the subjects in the field of protection of Fatherland and military duty. 4. Guarantees of legal and social protection of subjects in the field of protection of the Fatherland and the military and their families. 5. Organization of pre-conscription training. Postscript of Ukrainian citizens to the enlistment offices. 6. Call and taking into military service. Passage of military service. 7. Military registration of subjects in the field of protection of Fatherland and military duty. 8. Special conditions of military service. 9. Financial and material support of defending the homeland and military duty. 10. The control and supervision over compliance with the legislation of Ukraine on protection of Fatherland and military duty. 11. Legal responsibility in the defence of the Fatherland and the performance of military duty. 12. International cooperation in the sphere of protection of the Fatherland and the performance of military duty.

Keywords: National defence, military duty, military service, the legal regulation of military service, code, codification, the Code of Ukraine on protection of Fatherland and military service.

Петровська І.І.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

УДК 343.73:341.233.1

Актуальність дослідження питань контрольно-фінансової діяльності загалом та фінансового моніторингу (як специфічної контрольної діяльності) зокрема, обумовлена тим, що фінансовий контроль є універсальним явищем і застосовується у різних сферах суспільного життя, його зміст розкривається у взаємозв'язку зі сферою застосування й функціонування фінансів. Необхідність запровадження нових та вдосконалення існуючих методів контрольної діяльності пов'язана також і з доцільністю приведення українського законодавства у відповідність до міжнародних стандартів і норм. В зв'язку з цим, **завданнями даного дослідження є:** здійснення загальної характеристики моніторингової діяльності; визначення правових засад діяльності суб'єктів фінансового моніторингу; здійснення характеристики окремих видів фінансових операцій, що підлягають моніторингу в Україні.

Окремі питання контрольно-фінансової діяльності досліджувались в працях багатьох науковців, зокрема Буткевича С.А.,